

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben hához hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadását vagy megőrzésére nem vállal közt.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, július 24.

Külföldi buza.

(K. Ö.) Az importparitás lehetővé teszi az idegen buza behozatalát. Szeretjük ugyan mondani, hogy a mai árak mellett importparitásról beszélni még nem lehet és ez csak akkor fog bekövetkezni, ha a buza ára 25 koronát jegyez. De az a körülmény, hogy egy brailai kereskedő román búzát Budapestre szállítva és elvámolva olcsóbban kínált a börzén, mint a belföldi buza árfolyama, azt a kérdést veti fel, hogy kívánatos-e és mennyiben a külföldi buza beözönlése?

Aprár szempontból, mely szempontoknak mi megalkuvást nem tűrő szószólói vagyunk, az lenne az ideális állapot, ha külföldi buza sohasem jöhetne be a vámbelföldre és mi mindig annyit tudnánk természetesen, a mennyit a vámbelföld elfogyaszt. Magyarország és Ausztria együttesen, normális éveket véve alapul, mindig természetesen annyi búzát, a mennyi a belfogyasztásra elegendő. A legtöbb évben még kiviteli felesleg is marad fenn. Ezek a viszonyok tehát nem indokolják a külföldi buza beözönlését.

Nem érdeklő azonban a gazdákat az a körülmény, ha a külföldi buza a vám

érvényesülése mellett jön be a vámbelföldre. Ha az idegen buza csak 25 koronáért jöhet be a közös fogyasztási piacra, akkor a magyar gazda legalább is 25 koronát kap búzájáért. A múltban a vám a határforgalmi kedvezmények és a malmoknak biztosított őrlési forgalmi kedvezmények miatt nem érvényesülhetett. Temérdek idegen, első sorban a balkán eredetű buza jött be az országba és letörte a magyar buza árát. Örlési és határforgalmi kedvezmények ma nincsenek, idegen buza tehát csak oly ár mellett jöhet be, mikor a magyar búzának illetéktelen versenyt már nem csinálhat.

Más kérdés az, hogy a 25 koronás búzáarak állandósítása kívánatos-e? A mezőgazdaság szempontjából mindig oly gabonaárak kívánatosak, melyek mellett a mezőgazdaság jövedelmező üzletág lehet. A közel múltban oly gabonaárak érvényesültek, melyek a mezőgazdasági válságot sietteték. Az Európaszerte érvényesülő agráreszmék, mely a nemzeti élelmezés biztosítását elsőrangú nemzeti kérdésnek tartja, az agrárvédelmet hozta létre. Kilátásunk van tehát arra, hogy a megfelelő vámvédelem mellett a búza-termelés jövedelmező üzletág marad. Mert ne tessék azt hinni, hogy a rossz termések következtében előálló magas árak-

ból a mezőgazdaságnak nagy haszna lenne. A börze miért forszirozza azt a szertelen hausse-mozgalmat, melynek most szemianui vagyunk? Talán azért, mert a gazdának sok eladni valója van? Korántsem. Ellenkezőleg azért, mert nincs mit eladni. Az idej termés csak akkora, hogy a legtöbb kisgazdánál még jó, ha fogyasztásra és vetőmagra jut. Lehet, hogy a tavasziak kárpótolni fogják a mezőgazdaságot az őszi elmaradásáért, a búzát illetőleg azonban annyi bizonyos, hogy az áremelkedés nem a gazda zsebébe fogja megtönni.

Jó vámpolitika mellett a vámvédelemnek oly kiegyenlítő hatása van, mely lehetetlenné teszi a szertelenségeket és erőszakosságot. Azért hiába ijesztenek minket a román, vagy akár az amerikai búzával is, mert ha egyszer beáll az importparitás, az amúgy sem árthat a magyar agrárérdekeknek. Tisztult helyzet azonban csak akkor fog bekövetkezni, ha a börzét is megfelelően megrendszabályozzuk.

A miniszterelnök nyaralása. *Wekerle*

Sándor miniszterelnök családjával Dánosra utazott, ahol a nyár folyamán tartózkodni fog. Innét azonban sűrűn bejön a fővárosba, hogy a hatáskörébe tartozó két tárca fontosabb ügyeit személyesen intézze el.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A Tátrából.

Tátrafüred, július 22.

A magyar Svájcot évről-évre többen és többen látogatják. A közlekedési eszközök évről-évre tökélesbítettnek és a Kárpát-Egyesület páratlan buzgalmat fejt ki, hogy a természeti szépségek minél könnyebben megközelíthetők legyenek.

És a sok vendég — bár az idén eddig kedvezőtlen volt ugyan még az idő, — csak úgy tódul a Tátrába. Lomnic, a Tátrafüred, Fenyőháza, Barlangliget zsufolva vannak vendégekkel. A kisebb fürdők már kevésbé népesek, de ezek a múlt nyáron sem voltak teljesen zsufoltak. Magában O-Tátrafüreden tegnap 1345 szálló vendég volt. Azért úgy itt, mint a másik két Füreden és Lomnicon lehet még szobát kapni.

Nagyváradiakat csaknem minden helyen talál az ember. Anélkül, hogy az ember az ott tartózkodók névsorát áttekintené, egyszer csak jó ismerősével találkozik. De lássuk sorban.

A Tátrák kirándulási középpontjában Poprád-Felán minden vonat érkezés és indulásnál hullámszik a tarka néptömeg. Magyarok, külföldiek téli és nyári kosztümökben. A legérdekesebbek a turisták, akiket az alföldi ember csak képről ismer, — ezek közül is különösen a nők, akik a hosszú szeges végű turista botot éppen olyan könnyen szeretik, mint a férfiak. Ott láttam egy izben Kornai Bertát és a Vignszínháznak egy néhány tagját, akik álmosan, ásitozva várták induló vonatukat. (Cabaret volt

Füreden.) Ott találkoztam dr Tóth Mihályval, aki Matlárházára igyekezett. Poprádon az idő már hűvös és a legtöbb látogató innen és a szomszéd Felka falu nyaraló telepéről intézi manővereit a Tátrába. Az esőzés csaknem mindennapi.

A Tátra alján fenyőerdők között a Fátra tövével van a legszebb, legenyhébb fürdő Fenyőháza, amely a földművelésügyi miniszterium tulajdona és annak a kezelésé alatt áll. Itt nyaralnak a miniszteriumok tagjai, köztük volt Halász Ferenc miniszteri tanácsos is, akit csak azért nem interjuváltam meg a nagyváradai községi iskolák államosítása tárgyában, mert alig kaptam egy szobát egy éjszakára, annyira el volt foglalva minden hely. Szoba árak 3 koronánál kezdődnek. Kitűnő konyha, elit község (de nem ilanco!) példás rend és tisztaság. Ez egyike a legideálisabb fürdőknek.

Csorbán van dolga a fogaskerekűnek, amely elég drága. (A tóhoz és vissza 350 K) Mikor az ember a fogaskerekűn utnak indul — vacogni kezd. Huszonöt-harminc perc alatt a Csorba tóhoz ér. Itt aztán egyszerre elébe tűnik a csodás szépségű tó. Hullámzó sötétkék vize, körülötte a ködben uszó csucok, a tavat keret gyanánt körül övező fenyők ihletet kölcsönöznek. Szakadó havas esőben jártuk körül (30 perc) bár át voltunk ázva és éhesek voltunk mint a farkasok, de a gyönyör feledtetett velünk mindent.

Mikor a hálókocsi társaság által fönn tartott étteremben a levesünket fogyasztottuk, már mosolygott az előbb sulyos fellegekkel terhelt égbolt a napsugarak oly forrón tüntek le, hogy az ember a fűtött étterem ablakait szerette volna kinyitni. A peccenyénél már a

szél csapkodta a havas esőt újra. Mondhatni minden negyed órában más-más idő van. A hálókocsi társaság által bérelt s fenntartott egyedüli szálló és étterem (nem számítva ide a turista házat és magánvillákat, utóbbiakban nem szabad főzni) valóságos t. jedelmi. Fényes szalonjai, tüneményes társalgó és körtermei nem mindennapiak. (Az étteremben egy váradi szép leányt csak akkor láttam meg, amikor már az távozásban asztalomhoz nézett.) Állandóan sok látogatója van a poprádi tónak is, amely az előbbtől mintegy 2 óra járásnyira van.

Tátra-Lomnicon sem kívánczik le a téli kabát az emberről. A lomnici csúcs hóval borított, égnek meredő ormára csak egy tekintet kell vetni, hogy az ember a legnagyobb meglepésben is — fázzék. Hát még ebben a mostoha időben. Valósággal buskomorság szállott volna meg, ha egyszerre csak reám nem mosolyog Winkler Lajos, aki szokásához híven, most is itt tölt pár hetet. Csodás hely ez. Most a hölgyek vastag kabátokban sétálnak, télen pedig, amikor hó takar mindent, akkor az az étterem terrásza a hölgyek könnyű bluzban, urak kis kabátban kiülnek, főik a fővárosi arisztokrata és mánás pletykákat vagy játsszák kisdud játékaikat. Az ország legtöbb dőlőbb palotáját a Palota-szállót találjuk itt. Ragyogás, fény ömlik szét mindenfelé. Soba árak huszonegy órára 6—30 koronáig. A étkezés hasonló szellemben. Ugy hiszem a téli szezon tragédiának sok-sok felvonása itt játszik le. Szerencse, hogy van itt több szálló, étterem, különben itt csak átfutó vendég lehetne az ember.

Ó Tátrafüreden Bura Karcsi húzza reggel, húzza délben és este. A kúrókon a fenyőállatot

Politikai hírek.

Andrássy a kivándorlásról. *Andrássy Gyula* belügyminiszter a törvényhatóságokhoz rendeletet intézett, amelyben az utlevelek kiadását ahhoz a feltételekhez köti, ha a kivándorlók itthon maradt 15 éven alóli családtagjaikról kellően gondoskodnak.

Az állami tisztviselők óvadéka. A Hivatalos lap közli, hogy az állami tisztviselők óvadéka visszautasítása ügyében tett intézkedések annyira előhaladt állapotban vannak, hogy azok a tisztviselők, akiknek erre joguk van, óvadékaikat legközelebb visszakapják.

A horvát bonyodalom. Bécsből jelentik: Itteni parlamenti körökben hire jár, hogy a keresztény-szociálista (Lueger) párt vezetőemberei néhány nap óta beható tárgyalásokat folytatnak a délszláv képviselőkkel azon módzatok megállapítása tekintetében, amelyeknek segítségével *»Horvátország az osztrák örökös tartományok közé valna besorozható«*. Ezt a neveltséges és közjogi relációk teljes ignoranciáját eláruló erőlködést itt egészen komolyan veszik és már a további eshetőségeket is mérlegelik.

A keresztény szociálisták és a kiegyezés. Luegerék lapja a Deutsches Volksblatt ma *Idegesség* címén a kiegyezésről közölt cikket, amely osztrák politikai körökben föltűnést kelt. A cikkíró azt mondja hogy fölösleges idegesség a magyar sajtó támadása *Beck* báró ellen. Azt hisszük, ugymond, hogy ezzel csupán a magyar kormány akarnak nehézséget okozni. Az osztrák kormányt azonban ez az idegesség nem térítheti el útjától, nem fog a kiegyezésért nagyobb árt fizetni, mint amennyit megér a cikk, úgy látszik, mintha barátságatlanul hangzanék a kiegyezéssel szemben, de beavatott osztrák körökben figyelmeztetnek arra, hogy e cikk értelme voltaképen

az, hogy a Deutsches Volksblatt mögött álló keresztény szociálista párt fedezi a kormány álláspontját és hajlandó megtízteni a kiegyezést azon az áron, melyet az osztrák kormány neki elfogadhatónak mond.

A megye cimere.

Biharvármegye jelenlegi cimere tudvalevő, hogy nem az eredeti cimere sőt a később a Lipót által adományozott cimere sem hű mása, csak rossz utánzata. A váborus idők alatt 1690. előtt a megye cimere elveszett s annak még csak emléke sem maradt meg s így a megye 1690-ben Lipóttól új cimere adományozását kérte. Az akkor kapott cimere is elveszett s így a megye csupán emlékezetből készített új cimert, amely azonban nem azonos a később kapott cimerral.

Bunyitay Vince apátkanonok és kiváló történet tudós tudományos kutatásai közben a lelessi levéltárban megtalálta a megye cimere s így az most már a megye tulajdonában is van egy év óta. Azonban hanyagságból még mindig nem történt semmiféle intézkedés, hogy a jelenlegi rossz cimere helyesbítve legyen. Üdvös volna, hogy a kiváló tudós fáradozásának eredménye ne csak a nagy levéltárban őriztetnék, hanem a rossz cimerek e szerint lennének kiigazítva is.

Legujabban Pozsonyban a gimnázium cimere gyűjteményt rendezett be, melyre a megye elküldte cimere s cimere adományozási levelét. Ebből az alkalomból adjuk az eredeti levél magyar fordítását, melyet szintén a kiváló tudós eszközölt, teljes szövegében.

Az adományozási levél hártya papíron van, felső bal sarkában a cimere színezett képe, s a levél alsó részén nemzeti színű selyemzsinóron a titkos császári kenyérpecsét.

Ez a cimere-levél még nem volt meghirdetve talán ez is jó volna, ha a legközelebbi közgyűlésen meg lenne hirdetve.

Az adományozási levél fordítása a következő:

Aki Leopold Isten kegyelméből választott felséges római császár továbbá Német, Magyar, Csehország, Dalmácia, Horvát, Tórország, Róma, Szerbia, Galícia, Ledomeria, Kun- és Bolgárország stb. királya, Ausztria főhercege, Burgundia, Brabantia, Stíria, Karinthia, Karaniola fejedelme, Morvaország, Luxemburg, Felső-Alsó Szilézia, Württemberg és Tek örgrófja, Svábország hercege, Habsburg Tirol, Kiburg és Görz grófja stb. Emlékezésül adjuk jelen levelünk rendében mindenkinek, kiket illet; hogy aki tekintetbe véve és elménkben forgatván, mily szép és diszes dolog, s az országok kormányának megállapítására és megerősítésére mennyire hasznos az alattvalóknak fejedelmök iránti készségét és szolgálatát, nem csupán örvedező lélekkel, jóságos és kegyes arccal elfogadni, hanem egyszerűsint az őszinte hűség diszes igyekezetével önszántukból küzdőknek tisztességes törekvéseit bőkezű ajándékozással meg is jutalmazni és a megjutalmazott jóság sarkantyujával az önként versenyzőkben buzgóbb lelket ébreszteni, hogy a jól kezdett dolgot a hálás utódok emlékezetével örökös hűséggel folytassák, mert így maga az utókor, elődei dicséretei teteteinek utánzója, az ő törvényes fejedelmek iránti állandó hűségre, ezen a többi lelki jóságok igazgatójára és más kiváló cselekedetek elvégzésére felkészülén, nemei előtt világitó fáklyát és mintegy példaképet tarthat. Mind ezért, mind pedig hűveink Biharvármegye nemei és nemzeti alispánja, szolgabírói, esküdtjei, táblabírói, valamint főurai és nemesi összességének Felsőgünk elé terjesztett alázatos és buzgó kérésére, mely vármegye az elmúlt években és időkben saját testéből tudniillik a hű Magyarországunkból elszakított és Erdély fejedelemségéhez engedtetett és csatoltatott; időkben pedig a keresztény névnek kegyetlen ellensége a törökigájába került, most azonban győzelmes fegyvereink által visszahódítva utólag saját testéhez visszahelyeztetett és visszacsatoltatott volna, a háborus időkben kitört sok és nagy veszedelmek, belső és külső zavargások. A hadviseléssel járó számtalan pusztítások és annyi különféle változások közt azon Biharvármegyének hivatalos és hiteltel pecsétje, melylyel mindenféle iratok, s mind törvényszéki, mind közigazgatási és minden egyéb, bármilyen néven nevezendő kiadványai

előli a parfüm illat, a fenyvesek között tova suhanó szellőt elnyomja a selyem ruhák suhogása, az üde piros arcot pirosabbá teszi a festék vagy fehérebbé a puder. Fényes üzletek, villamos ivlámpák, impozáns épületek, flancoló publikum tesz k élvezetessé vagy talán unalmassá az itt tartózkodást. Mert az ember ha öltözködni, magát mutogatni, pénzt költeni, városi zür-zavart, zsbongást akar látni és hallani, akkor maradjon a saját városában. No, de hát én nem értek ezekhez a dolgokhoz! Még csak azt kell megjegyeznem, hogy az európai nyelvek közt itt a magyar nyelv csak második vagy harmadrangu szerepet játszik. Hanem szolid világ van itt. Hogyne, mikor este 9-10 órakor még Bura Károly is pihenni tér...

Új Tátrafüreden, Alsó-Tátrafüreden csaknem így van minden. A legfőbb kirándulási helyet a Tarp taki víz-séseket az itt tartózkodók többször is megtekintik. Hiszen olyan bűvös ez a hely! A zúgó habok, a kristálytisza víz, az óriási gránátkövek, az égnek meredő hóval borított szikla csucok s az egyik zuhatag aljánál a csodát vászonon megörökítő festőművész együttesen olyan összhangot adnak, amelyek szívet-lelket lebilincselve tartanak. Az ember ott ülne órák-napok hosszát gyönyörködve a habokban, élvezné a természeti kincsek eme legzebbikét.

Tarpatak Füredre uszonnára, ebédre térnek

be azok, akik a vizeséseknél megéheztek. Barlangliget évszázados tölgyeivel kiválik valamennyi körül. A vendégek számával fordított arányban áll a szobák és ételek ára.

Még csak azt kell megjegyeznem, hogy a turisták száma évről-évre — az itt levők állítása szerint — apad. A kedvők, a képességek sem a régi. A magasabb pontokat nem sokan keresik fel, a csucokat — ahonnan letekintve csak ködöt lát az ember, — még annál kevesebben.

A tátrai fürdőkre mégis rossz idők járnak. Dacára annak, hogy a bérlők és tulajdonosok egy szezon alatt vagyont szeretnének gyűjteni, igen sokszor ráfizetnek. Nyolc-tíz hét alatt kaparniok kell annyit, hogy abból egy évig fizessék a nagy adót, tényes milliót, nagy igényű gyomrot és flancot.

A lépten-nyomon előbukkanó kisebb fürdők itt ugyszólván alig, vagy egyáltalában semmi jelentőséggel nem bírnak. Itt egy kisebb kaliberű komponáló zeneszerző, ott egy ideges tanár, a harmadik helyen valami városi tisztviselő dominálja a fürdő életét.

... Van itt kincs, szépség bőven. Akár a természetet figyelni az ember, akár a vendégeket, mindenütt talál változatosságot, szépet és érdekeset. A kinek pénze és ideje nem engedi meg a Tátrában való hosszabb tartózkodást, az csak előre megállapított programmal jöjjön

ide, így gyorsabban többet lát, mint aki ide-oda kapkod. Persze, akinek pénze és ideje van, az minden második napot más-más fürdőn tölt el s minden nagyobb kirándulás után egy napi pihenőt tart.

Az Idegen Forgalmi Vállalat 6-9 ülésű kényelmes társas kocsijaival és az ennél tetelesen drágább bérkocsikkal, lóháton (bérlet lovakon) naponként sok mindent meg lehet tekinteni. Az utazás azonban csak kompániában élvezetes, azt meg legtöbbször kap az ember. A hasonszörű emberek csakhamar egymásba kapaszkodnak.

A Magas-Tátra legszebb pontjainak megtekintése után a legtöbb vendég Iglófüred, Feketehegy felé tart, de a dobsinai jégbarlangot sem kerüli ide. Csakhogy aztán nehéz megközelíteni. Poprádról automobilon (12-16 ülésű) 12 K., bérkocsin ha hárman-négyen mennek 7-10 K személyenként, e mellett a belépő díj 4 korona és egyebek szép összeget tesznek ki.

Aki a Felvidéket nem látta, az tűzze ki céljával a felvidéki városok s a Tátra megtekintését. A fáradságért és költségért bőven kárpótol az ismeret, a tudás, amit itt szerzünk és az impresszió, a gyönyör, mely a lélekben maradandó nyomokat hagy.

Tankréd.

Az érmelléki Kereskedelmi és Ipari Részvénytársaság
borkiviteli osztálya ajánlja tisztán kezelt hegyi borait.

megpecsételésénél szokás és gyakorlat szerint élni szokott, elveszett és még emléke sem maradt meg többé: ugyanezen kérelmeknek császári királyi különös kegyelmünkből s hatalmunk teljességéből megadni, jóváhagyni és megengedni véltük azt, hogy elősorolt saját használatukra új pecsétnyomót készíthessenek és azzal, valamint veres viasszal a hazai többi vármegyék szokása szerint minden kiadványaikban élhessenek.

Továbbá a pecsétbe a következő címer — vagy jelvény vésendő be: tudniillik a gömbölyű, vagy kerekalakú pecsét alsó részét kisebb-nagyobb hegyek foglalják el, melyeket eléggé széles s különféle uszó halakkal bővelkedő folyó vág kétfelé. Ennek tulsó partján látható halmokon vagy hegyeken jobbról öt szál buzaszár érett kalászkokkal, a bőség jeleivel, balról pedig kedvesen elhelyezkedő szőlőtő, rakva szép boglyokkal azaz fűrtökkel. A pecsét körülétén továbbá ez a felirat:

Biharvármegye pecsétje, ezerhatszázkilencven, bevésve látszik — kegyelmesen adtuk és adományoztuk, jóváhagyván teljes tudomással és megfontolt lélekkel megengedjük, hogy ugyanazon Biharvármegye jövő időben egyes és összes iratán, mind törvényeséki, mind már elmondott — mind közigazgatási és minden egyéb bármi néven nevezendő iratai s a nevezett vármegye leveleinek kiadásánál azon pecséttel és veresviasszal ugyanazon kegyelmes engedélyünk s különös kegyelmünknél fogva mindenkor élhessen és éljen, sőt megadjuk, jóváhagyjuk és megengedjük jelen levelünk erejével, megerősítvén azt a titkos függő pecsétünkkel melylyel Mint Magyarország királya élünk. Kelt hivünk Tisztelendő Jaklani Balázs tinini püspök, tanácsosunk s magyar udvari kancellárunk kezéből austriai Bécs városunkban augusztus huszonkettedikén, az Ur ezerhatszázkilencvenedik évében, római uralkodásunk harminckettedik, Magyar és a többi országunkon való uralkodásunk harmincnyedik, csehországi uralkodásunk harmincötödik évében. Leopoldus Blassius Jaklani tininiensis episcopus, Stepanus Teuturitis.

Kiesi az elmekórház.

Biharvármegye kórházi igazgató főorvosa tegnap mindenképen leverő tartalmu jelentést tett az alispánhoz. A jelentésben arról ad hírt az igazgató, hogy az elmekórház kicsiny.

Szomorú ez a jelentés mindenképen. Megdöbben az ember s remegve néz a jövőbe ennek láttára, mely az emberiség borzalmas pusztulásának fokozatos növekedését jelenti.

A napi megélhetés nehézségei meg a kicsapongások azok, amik meggyötrik az ember idegzetét s teszik oly gyengévé, hogy lelkére örök homály borul. Különösen az utóbbi évek meghatványozzák e rémületes betegség előfordulásainak számát.

Nem elég a nagy épület, meg van telve csupa élő halottal. Szomorú s megdöbbenő hír ez, nagyon szomorú.

A főorvos kéri az alispánt, hogy engedje meg, miszerint addig is, míg új épületeket készíthetnek, a kórházban több helyiség változtatást eszközölhessen.

Fráter Imre főorvos előadja, hogy az elmekórház termei és cellái meg vannak telve annyira, hogy több beteget nem lehet felvenni. A jelenlegi létszám áll 202 férfiből és 183 nőtől. Ezek a betegek valósággal be vannak zsúfolva, am a betegek egészségére veszélyes lehet s ez közegészségügyi szempontból nem engedhető meg.

Az alig pár éves új elmekórházat rövid idő múlva új és tágas épületekkel kell kiegészíteni, pedig a terv elkészítésénél beláthatatlan időkre elegendőnek tartottuk a kórházat

olyan méretekkel dolgoztak és most az idő bebizonyította, hogy már most sem elég a betegek befogadására.

A főorvos ideiglenesen intézkedett, hogy III. és IV. pavillonokban átalakításokat eszközöljenek, nehogy a folyton jelentkező beteget vissza kellessen küldeni, miáltal a társadalomnak előre láthatatlan veszedelmeket okozhatnak.

Az újalakítási munkálatok 1916 korona 52 fillérbe kerülnek.

A négyszeres rablógyilkosság.

A monori főszolgabírói hivatal ma reggel megkérdezésre azt válaszolja, hogy a gyilkosok felfedezéséről, tettesek elfogatásáról, vagy olyan bűnjelek megszerzéséről, amelyek kétségtelenül igazolják, hogy a tettesek kézrekerültek, vagy a csendőrség már helyes nyomon van semmiféle hivatalos jelentés nem érkezett.

Ez a válasz a helyzet szignaturája. Üldözik uton-utfélen a kóborcigányokat, miután pedig a kóborok között alig akad ember, akinek lelkiismeretét valamiféle bűn ne nyomná, amelyik bandára a csendőrség ráteszi a kezét, már jó fogást is csinált.

A vizsgálat szálai a kecskeméti csendőrpáncsnokságnál futnak össze, a nyomozás eddig azonban teljesen negatív eredményű és amikor e sorokat írjuk, még egyáltalán nem bizonyos, hogy a háromnapos hajszá után Tiszaverzseny mellett elfogott cigánybanda gyilkolta meg Szarvasékat, de az már kétségtelenül bizonyosnak látszik, hogy a gyóni rablógyilkossági kísérletet ők követték el.

Az elfogott cigányokat mind Alsó-Dabasra viszik a csendőrök és itt hallgatják ki őket.

A Tiszaverzsenyben elfogott banda feje Bajka Antal. A legfontosabb bizonyítékok, hogy ennek a Bajka Antalnak a csizmatalpában bankókat, a bandánál háromszáz koronán felüli váltópénzt találtak, a banda egyik tagját, Lakatos Dollót, egy hatalmas termeű cigányasszonyt Dánoson Mayer László ör felismerte. Ennek a Lakatos Dollának fülében találtak egy fülbevalót, amely állítólag teljesen azonos azzal a másikkal, amelyet a rablógyilkosság színhelyén találtak meg, a banda másik férfitagja vállán triss lőtt seb van. Tudvalevőleg a meggyilkolt kocsmáros rálított a cigányokra és ezért volt a tegnap Budapesten elfogott cigánybanda is gyanus, végül pedig egy fiatal cigány arca teljesen össze van karmolva, mintha egy védekedő leánnyal birkózott volna és ez ellen a gyanu, hogy ő követte el az erőszakot a Szarvas-leánnyon.

Mindez azonban — ismételjük — egyelőre csak olyan hír, amely hivatalosan megerősítve nincsen.

Közben ma éjjel a budapesti rendőrség ismét elfogott egy kisebb cigánycsapatot, mely Dunavecstől jött gyalogszerrel Budapest felé. A banda tagjai: Jakab István rákospalotai szül. és illetőségű 23 éves lókupec. Barna Róza vécsei születésű 28 éves és Kozák Borbála 19 éves kóborcigány nők.

A cigányokat az éjjel behozták a főkapitányságra, itt megmotozták, de semmi gyanusat nem találtak náluk, ma reggel pedig átkísérték őket a toloncházba és a toloncolási eljárást megindították ellenük.

Délben jelenti nekünk a monori csendőr-

őrs, hogy Kecskemétről jött jelentés szerint 8 cigányt fogtak el, akikről, már határozottan bebizonyosodott, hogy Fabóknál a rablógyilkossági kísérletet ők követték el, sőt már beismerték ezt a rablógyilkosság kísérletet.

A cigányoknál igen sok bűnjelt találtak, amelyekből arra lehet következtetni, hogy a dánosi rablógyilkosságban is ők a ludasok, de a cigányok ezt tagadják. Ezeket a cigányokat is Alsó-Dabasra vitték. A monori csendőrségtől Navratil csendőrorvezető, aki az egész nyomozást vezeti, a féltizorai vonattal Alsó-Dabasra utazott, hogy az ott összerelt cigányokat kihallgassa.

Eszerint ugylátszik beigazolást nyer az a ma elterjedt hír, hogy a rablógyilkosság tetteseit elfogták.

A megismert gyilkosok.

Alsó-Dabasról táviratozza tudósítónk, hogy a gyóni rablógyilkosság elkövetői ott fogva vannak. A csendőrség vallatása teljes sikerrel járt, amennyiben a cigányokról bebizonyosodott, hogy ők követték el a gyilkosságot. Az életben maradt sebesültekkel szembesítették őket és a sebesültek rájuk ismertek.

A csendőrség az összes terhelő bűnjeleket biztos helyre elhelyezte.

UJDONSÁGOK.

* **Személyi hír** *Glacs* Antal főispán tegnap rokonai látogatására Szombatságra utazott. Mint értes lünk a főispán a jövő hónapban megkezdí a hivatalvizsgálatokat. Először a járási főszolgabírói hivatalokat vizsgálja meg a főispán s aztán a központi hivatalokat.

* **Gróf Vay Péter Koreában.** Szöulből írják, hogy gróf Vay Péter apostoli protonotarius a kanadai magyarságnak tartott előadásait és egyházi szónoklatait befejezve, visszatért Keletáziába.

* **Fraknói püspök kinevezése.** Király ő Felsége a muzeumok és könyvtárak országos főfelügyelőségének módosított szabályzatát jóváhagyta és dr *Fraknói* Vilmos arbei választott püspököt, szentjobbi apátot, a nagyváradai káptalan tagját a muzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségévé további öt esztendőre folytatólagosan kinevezte.

* **Szobrot Berocsényinek.** A kuruc generálisnak nagy Bercsényi Miklósnak akar most a hazafiúi szeretet maradandó emléket emelni. Ungvármegye mondotta ki legutóbbi határozatában, hogy a kurucgenerálisnak szobrot fog emelni. A megye e határozatát minden vármegyének megküldte oly kéréssel, hogy a szobor felállításához anyagi támogatásukat nyújtsák, mert a megye a saját erejéből nem képes megfelelő szobrot emelni.

* **Kinevezés.** A magyar királyi miniszterelnök a fiumei és magyar-horvát tergeparti kir kormányzóság létszámában dr báró *Gerliczy* Félix díjtalan miniszteri fogalmazót, báró *Gerliczy* Ferenc deszki nagybirtokos fiát, fizetéstelen miniszteri segédfogalmazóvá nevezte ki.

* **Megüresedett ösztöndíjas hely.** A nagyváradai l. sz. káptalan adományozása alá tartozó *Winterhalter* Antal-téle, évi 250 koronás ösztöndíj az 1906-7. tanév végén megüresedvén, ezen ösztöndíjra az adományozó káptalan pályázatot hirdet. A pályázati határidő 1907. aug. 20 ig tart; pályázni szándékozók kérvényeiket okmányokkal fölszerelten a jelzett időig a nagyváradai l. sz. káptalanhoz címezve postai uton küldjék be. Pályázhatnak ezen ösztöndíjra a nagyváradai róm. kath. fő-

gimnáziumnak róm. kath. vallásu tanuló; — a kérvényhez a folyamodó keresztlevele és múlt évi iskolai bizonyítványa és vagyontalansági bizonyítvány csatolandó.

*** A villamos mű és a belügyminiszter.** Az elmúlt évben Nagyvárad város törvényhatósági közgyűlésén panaszok hangzottak el a városi villamos mű kezelése ellen s egy öttagu bizottságot küldtek ki a villamos mű kezelésének megvizsgálására. Mikor ez a bizottság jelentését betérjesztette, a villamosmű felügyelő bizottságának tagjai lemondtak, mert a vizsgáló bizottság kiküldésében és eljárásában bizalmatlanságot láttak maguk ellen. A közgyűlés azonban a lemondást nem fogadta el, hanem bizalmat szavazott a felügyelő bizottságnak. Ez alkalommal az öttagu bizottság is lemondott. A közgyűlés határozatát dr. Altman Jakab törvényhatósági tag meglebbezte. A belügyminiszter tegnap küldte le a városhoz az ügyre vonatkozó elhatározását, amely elég különös. A miniszter kijelenti, hogy a múlt év október havában tartott városi közgyűlés azon határozatát, amely szerint a villamosmű felügyelő bizottságának lemondását el nem fogadta, megváltoztatja, s a felügyelő bizottság új választását rendeli el, mert a lemondás megtörtént. A lemondás el nem fogadásának helye nem lehet, s így új bizottság alakítandó. A vizálatra kiküldött öt tagu bizottság lemondásának elfogadását azonban helybenhagyja, mert a felügyelet teljesítésére, a szabályrendelet alapján, a felügyelő bizottság van hivatva. De tovább megy a belügyminiszter. Kijelenti, hogy mivel az ötösbizottság a villamosmű kezelésénél szabálytalanságokat állapított meg, az új felügyelő bizottság utasítandó, hogy a villamosmű ügymenetét minden irányban pontosan vizsgálja meg s a szabálytalanságok megszüntetése iránt intézkedjék és a törvényhatósághoz tegyen jelentést. Ezen jelentés október hó 30-ig a belügyminiszterhez is felterjesztendő.

*** Gedöze Sarolta — igazgatónő.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter kinevezte Gedöze Sarolta budapesti állami elemi iskolai tanítónőképző intézeti tanítónőt igazgatónővé a budapesti II. ker. állami tanítónőképző intézethez a VIII. fizetési osztálynak megfelelő illetményekkel.

*** A jogügyi bizottság ülése.** Nagyvárad város jogügyi szakbizottsága tegnap, szerdán délután ülést tartott, amelyre két ügy volt kitűzve. Dús László v. főügyész elnökléte alatt dr. Bozók Alajos, dr. Hoványi Gyula, Kiss Elek, Gerő Armin és dr. Tóth Ferenc tb. ügyészek voltak jelen. Első sorban Mánassy Károly és társai kérvényét tárgyalták. Mánassy Károly, a várad—velencei mezőbirtokosságnak elnöke kérte, hogy a közbirtokosságnak biztosított régi jogok visszaszerzése céljából, bizonyos régi okmányok másolatát adja ki a város a levéltárból. A tanács az okmányok másolatát nem tartja kiadhatónak s véleményt kér a jogügyi bizottságtól erre nézve. A bizottság véleményezi, hogy a kért okmányok másolatai kiadassanak. — A másik tárgy az új építkezési szabályrendelettervezet volt. Ez azonban mintegy 230 szakaszból áll s mivel a bizottság tagjai alig két nappal ezelőtt kapták meg s még át sem tanulmányozhatták, de meg a bizottság tagjai sincsenek itthon, a kérdés pedig nagyon fontos és az őszi közgyűlés előtt úgy sem kerülhetne a törvényhatóság elé, a bizottság a szabályrendelet-tervezet tárgyalására ezúttal nem ment

bele, hanem előbb tanulmányozza. Első bepillantásra már egész halmaz ellentmondást és abszurdumot fedeztek fel benne, különben is a bizottság tagjai, amiből látszik, hogy csak elhamarkodva készült, hogy ezáltal a hegyi építkezésnek útját vágják. Ha a szabályrendelettervezet mostani alakjában menne keresztül, a jogtalanságok egész legiója támadna.

*** A debreczeni dalárda Nagyváradon.** A debreceni dalegyet legközelebbi kirándulását Nagyváradra tervezi, a honnan elmennek a révi barlang megtekintésére. Eleinte úgy tervezték, hogy a kirándulást augusztusban tartják meg, de újabban úgy határoztak, hogy a kirándulást s az ezzel kapcsolatos hangversenyt szeptember hó első felében fogják megtartani.

*** A hadapródok tanulmányutja.** A nagyvárad honvéd hadapródiskola tanéve tegnap véget ért; az első és második éves növendékek tegnap bocsájtattak haza, vakációra. A 3-ik évfolyam növendékei a napokban mennek terepfelvételi tanulmányutra. Ezúttal Erdélyben Nagyszeben-felé végeznek terepfelvételi tanulmányokat. A negyedik évfolyam növendékei július 31-én indulnak a szokásos harcászati tanulmányutjukra. Ezúttal nem mennek Pólabá és Triesztbe. Két csoportra osztva indulnak. Az egyik csapat Budapesten át Fiuméba, Grácba, majd Abbáziába. Meglátogatják az adelsbergi barlangot, s folytatják utjukat Laibachba, Weisentfelsbe, az ottani tavakhoz, Asshigbe, Klagenfurtba, Annheimba, Villachba, Linczbe, Innsbruckba s Leoben és Bruckon át Budapestre s augusztus 15-én Nagyváradra visszaérkeznek. A másik csoport ellenkező irányban indul s Amheimban találkoznak össze, ahonnan hazafeté együtt teszik meg az utat. A növendékek utközben harcászati feladatokat dolgoznak ki s megtekintik a nevezetességeket. A növendékekkel utazik a vezérkari tisztéken kívül Kamenszky őrnagy, iskolaparancsnok is. Az ünnepélyes esküvetétel és tiszthelyettesekké avatás augusztus 18-án, Ő Felsége születése napján megy vége.

*** Villamos megállót kérnek.** Már a villamos vasut megnyitáskor felmerült a panasz, hogy a villamosvasut nem áll meg Sztarovezky-utcának a Rákóczy-utba torkolásánál, hanem Sal Ferenc-utcánál és a közkörház előtt vannak megállóhelyek. Most újabban ismét többen kérék, hogy a Stark-féle iskola előtt megállóhelyet létesítsenek, de úgy a villamos vasut társaság igazgatósága, mint a városi tanács, a kért megállóhely létesítését nem tartják szükségesnek. Különösnek tartjuk különösen a villamos vasut igazgatóságának véleményét, amely még gyakorlati tapasztalaton sem alapul, mert ha próbáképpen berendezték volna a kért megállót, a fel- és leszállók számából láthatnák, hogy nagyon is szükséges volna Sztarovezky-utcánál egy megállóhely. Egy nagy környék ott éri legközelebb a villamost s mivel még tovább kell gyalogolnia, inkább Ritoók Zsigmond-utcát választja. De itt már oly közel van a Szent László-tér, hogy nem veszi igénybe a villamost. Ezt igen sok gyakorlati példa igazolja. — Éppen ilyen abszurdum, hogy egy gyár kedvéért Baross-utcáról a Löblé gyár elé helyezték át a megállót, holott a Nagyhidon át egy nagy környék lakossága könnyebben elérné a villamost, — a gyár elé pedig nem gyalogol.

*** A polgári törvények és a katonaság.** A katonai botrányok, melyek nap mind nap után ismétődnek, arra indították Zemplén vármegye törvényhatóságát, hogy feliratot készítsen az országgyűléshez ez ügyben. A feliratnak az a célja, hogy a polgári büntetőtörvények a tényleges szolgálatban lévő ka-

tonákra is kiterjedjenek. A feliratban Zemplén megye a katonaságot államnak nevezi az államban, melynek külön törvényei vannak s ezek nem büntetik oly szigorúan a katonaságot az esetben, ha az a polgárságot bántalmazza, úgy hogy ez tulajdonképpen felhatalmazása a katonaságnak arra, hogy a polgárság és közte a békés egyetértést megszegje, gyűlöletté alakítsa. A feliratot minden vármegyének megküldötték hasonló felirat készítése végett.

*** Állami női gazdasági iskola Nagyváradon.** Ugy értesülünk, hogy a kormány Nagyváradon egy kisebb méretű gazdasági iskolát szándékozik felállítani, melyben a leg-
elemibb gazdasági teendőket sajátíthatnák el a növendékek s különösen a könyhakertészetre fektetnék a főszűlyt. Ezzel kapcsolatosan női gazdasági (háztartási) iskolát is állítanának fel. Glac Antal főispán buzgólkodik az új intézmény felállításán s átiratban megkereste Nagyvárad város polgármesterét, hogy az esetleg városunkban az állam által létesítendő női gazdasági (háztartási) iskola ügyének előkészítése céljából a Bottó-féle alapítványról, különösen a végrendeleti összeg pontos állaga, természete és rendeltetésére nézve részletes adatokat adjon, továbbá az azelőtt a gazdasági egyesület használatában volt s a város által esetleg a fenti célra adandó epres-kert tulajdonjogi viszonyáról, pontos területéről s rendelkezésre állásának körülményeiről tájékoztatást nyújtson.

*** Két bankó haldoklása.** A forgalomból már rég kikerült az öt- és ötvenforintos bankjegy. Nem látni sehoh ezeket a zöldhasú bankókat. De azért bizonyára akad még ládafiá, ahol meghúzódik egy-egy ilyen államjegy. A hivatalos lap mai számában megjelent egy kimutatás a forgalomban levő öt- és ötvenforintosokról; e szerint több százezerre rug a forgalomban levő államjegyek száma. Most már csak az Osztrák Magyar Bank fogadja el és cseréli ki ezeket a bankókat. De az Osztrák Magyar Bank se sokáig haldandó erre a szivességre. 1907. augusztus 31. — ez az utolsó nap, amelyiken a bank elfogadja az öt- és az ötvenforintosokat. Másnap nem érnek többet egy összegyűrött, piszkos papirosnál. Azért, ha valakinél van ilyen államjegy, siessen és váltsa be.

*** A rabbileány szerelme.** Hirt hoztak a lapok arról, hogy a nagybocskói orthodox zsidó rabbi leányát, a szép Jäger Eszti megszöktette Hoffmann erdész, akivel Szegeden házasságra akart lépni, de a hitközség megtagadta a leány születési bizonyítványának kiadását. Hoffmann erdész igen csinos fiatalember. A kincstári erdők mellett erdőmestere volt Ferenc Ferdinánd gyertyánligeti vadaskertjének és Kuziban ő volt gondnok József főberceg vadaskastélyának. Arról senkinek Nagybocskón tudomása nem volt, hogy a főrabbi lánya és az erdész közt viszony van. A bocskói zsidók a legfanatikusabb orthodoxok s főrabbiuk csudarabbi számba megy. Eszti kisasszony egyike a legszebb virágoknak, amely Hebrónkertjében termett s már tizenkétéves korában jegyese volt a dolhai rabbi fiának, aki most 19 éves. A »szörnyű« eset hírére a bocskói zsidók megtépték köntöseiket és most gyászt ülnek. A templomszolga pedig a Sapurka folyó mentén levő zsinagógában kihirdette, hogy Jäger Eszti meghalt.

*** Hirtelen halálozás.** Tegnap délelőtt a Heller-féle szeszgyárban egy tehenész hirtelen meghalt. A helyszínére kiszállott hatósági közegek megállapították, hogy a tehenészt Karámán Illésnek hívják. Hogy mi okozta halálát, azt a boncolás fogja megállapítani.

*** A korcsmák ellen.** A megyeszerte megindult mozgalom, mely a korcsmák vasár-napi zárva tartását célozza, *Bagamér* községben is visszhangra talált. Az ottani képviselő testület a legutóbbi ülésén kimondotta, hogy a korcsmák vasár és ünnepnapon való zárva tartását elrendeli. Hasonló határozatot hozott már régebben *Kács* község képviselőtestülete is, melyet azonban a megye törvényhatósága megsemmisített. A képviselőtestület a megye határozatát megfélebbezte oly indoklással, hogy a megyei határozat a község anyagi és erkölcsi romlottságát segíti elő, miért is az nem maradhat meg.

*** Felolvasások az Uránia színházban.** Ma csütörtökön este kezdődnek a felolvasásokkal kísért magyarizációs előadások az Uránia mozgófénykép színházban. Liptai Nároly kollégánk, a Nagyvárad főmunkatársa olvas föl *Express* kirándulások címen. Velencéről, a magyar-zuhatagról és a Jeges-tengerről. A fölolvadás előtt és után teljesen új képeket mutat be az Uránia. Ezek a képek a következők: 1. Huszárok bravurlovás versenye. (Sportkép, francia fölvétel.) 2. Szép Galathea (Alomkép) 3. A gyors rajzoló. 4. Pali vizontagságai. 5. Anyósok versenye egy vőért. 6. Egy angol kereskedő élete képekben reggeltől estig. 7. Mária az árvák anyja. 8. Egy japán éjjeli álom. 9. Velence. 10. Jegesmedve vadászat. Helyárok a rendesek. Pénztárvitítás délután 5 órakor. Előadások kezdete 6 órakor. A fölolvadásal kísért előadás este 9 órakor veszi kezdetét.

*** Trachoma Bagamérban.** Az érmi-hályfalvai főszolgabíró tegnap jelentést tett az alispáni hivatalhoz, hogy a járása területén Bagamér községben a trachoma szörványosan fellépett. A megfelelő szigorú óvintézkedések meg lettek téve.

*** A Püspök-fürdő Anna bálja.** Régi kedves idők emléke elevenedik fel előttünk, mikor a szomszédos vármegyéből is özönlött az előkelő közönség a Püspök-fürdőbe az Anna-bálra. Ezeket a kedves időköt eleveníti fel *Kernács* János, a Püspök-fürdő derék bérlője, aki évről-évre újabb és újabb áldozatokkal igyekszik a kitűnő gyógyfürdő hírnevét megőrizni. Régen nem volt ennek a pompás üdülő helynek olyan kiváló bérlője, mint most, aki annyi fáradsággal és igyekezettel törekedett volna a vendégek kényelmét minden tekintetben elősegíteni. A rengek park, a gondozott erdei sétautak mindjebb mutatják az ő fáradságtalan igyekezetét, amihez egyik nagy lényként járul a kitűnő gyógyvíz, a hagyományos jó konyha és tiszta italok, amelynek párját csak a legelső fővárosi éttermekben találjuk. A vendégek szó aközására nem elégszik meg a kitűnő fürdői cigányzenével, hanem mindég gondoskodik változatos, kellemes szórakozásokról, amiért az előkelő fűrdővendégek a legteljesebb elismeréssel adóznak. A régi, kedves Anna-bálok mintájára most is lesz a Püspök-fürdőben szombaton, július 27-én Anna-bál. Hogy a résztvevőknek sokáig emlékezetes maradjon ez a pompás mulatság, *Kernács* János ezuttal is kedves meglepetésekről és kellemes szórakozásokról gondoskodik, amellyel, hogy a hírneves cigányzenén kívül a *katonasem* is délután pompás hangversenyt rendez a fürdő parkjában, este pedig a cigányzenével felváltva fújja a talpalát valót. Hogy a szép mulatság előkelő színvonalu lesz, azt mutatják a fűrdőben idős előkelő családok és a pompás fűrdőt látogató előkelő kirándulók, akik mind tömegesebben keresik fel ezt a ritka szép helyet, amely a legkényesebb igényeket is kielégíti. Eleven, vig élet költözik a remek fűrdőbe a szombati Anna-bálon, amely találkozója lesz Nagyvárad előkelő közönségének.

*** Hangyaeső Kassán.** Kassa városában — mint nekünk jelenük — ma igen kellemetlen és sajátságos természeti jelenség volt

megfigyelhető. A délelőtti folyamán egyszerre millió és millió szárnyas hangya lepte el az utcákat, annyira, hogy az eget is egészen elhomályosították. A hangyafelhő hirtelen ereszkedett le a városra és ellepte a járdát, a házakat, betolakodott még a lakásokba is. A hangyák feltűnően nagyok voltak: körülbelül akkorák, mint egy-egy légy. Azt hiszik, hogy a hangyákat egy a városon átvonult vihar hozta be Kassára.

*** Közé Antal az Emkében.** *Kössa* Antal a kitűnő fővárosi cigányprimás ma este teljes zenekarával az Emke kávéházban hangversenyez.

TÁVIRATOK.

Vámkérdés Szerbiával.

Bécs, jul. 24. A szerb kormány kiküldöttei a kereskedelmi tárgyalásokra vonatkozólag kormányuktól nyert prozódiciójukat a külügyminiszteri ülésen fogják előterjeszteni. A megegyezés legnagyobb akadálya a szerb állatbehozatal körül forog.

A horvát kérdéscről.

Budapest, július 24. *Weisz* Juliántól a *Zeit* cikket közöl a horvát kérdéscről, amelyben a többek között a következőket mondja: A horvát kormány és a horvát képviselők annak idején a magyar kormány előtt kijelentették és biztosították, hogy a kormány javaslatát a nyelvkérdés tekintetében az 51 §-ban körülírt formában elfogadják. Az ügy fejleményei azonban azt bizonyítják, hogy a horvát kormány a kitört obstrukció álláspontját nemcsak nem ellenzi, hanem azt helyesli és támogatja. A magyar kormány tehát kénytelen volt a harcot felvenni. Hogy a kérdés békés megoldása nem sikerült, azzal Szerényit vádolják.

Pedig hogy ennek nem ő az oka, azt a cikkíró tudja legjobban, aki *Supiló* és *Szterényiaközött* e kérdésben mint közvetítő szerepelt. *Andrány Gyula* is teljesen helyesli *Kossuth* Ferenc eljárását s a kormány indítványa teljesen megfelelt a törvényeknek és házszabályoknak. *Apponyi* álláspontja pedig — cikkíró szerint e kérdésben az, — hogy a kompromisszum létesülése most már majdnem kizártnak tekinthető, mert a kormány olyan politikusekkel, akik a magyar állam integritását sértik, szóba nem állhat.

Nasi fogsága.

Palermo, július 24. Az államtörvény-székké alakult szenatus határozatát, amely *Nasi* letartóztatását kimondta, Szicíliaiban nyugodtan fogadták.

Az öngyilkos gyilkos.

Berlin, július 24. *Reser* rablógyilkos menyasszonya lakásán — miután jegyesére is kétszer rálőtt — föbbe lötte magát s így a földi igazságszolgáltatás kezei közül kisiklott.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, július 24.

Buza okt.	50 kilogrammonként	10.66
Rozs okt.	— — — —	9.10
Zab okt.	— — — —	8.10
Tengeri májusra	— — — —	6.15
Tengeri jul.	— — — —	8.31

Értéktözsde.

Budapest, július 24.

Oszták hitelrészvény	— —	661.50
Magyar hitelrészvény	— —	750.25
Leszámitoló bank	— —	492.—
Rimamurányi	— —	54.25
Oszták-m. államvasuti részvény	— —	660.25
Közuti vasut	— —	542.75
Városi villamos vasut	— —	287.—

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktözsde 1907 július 24-én.	
Magyar aranyjárdék 4%	111.20
Magyar koronajárdék 4%	93.20
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	82.30
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	93.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	95.50
Magyar nyeresemény sorsjegy-kölcson	189.—
Tisza szab. és szegedi sorsjegy-kölcson	144.—
Oszták járadék papírban	97.25
Oszták járadék ezüstben	98.25
Oszták járadék aranyban	116.—
Oszták korona járadék	97.25
1860. oszt. államsorsjegyek	150.—
Oszták-magyar bankrészvény	18.15
Magyar hitelbank részvény	750.25
Oszták hitelbank intézeti részvény	652.—
Oszták-magyar államvasuti részvény	660.—
20 frankos frankos (Napolendor)	19.12
Német birodalmi márka	117.77
London vista	240.67

NYILTTÉR.

Eladó.

A város közvetlen közelében igen *szép fekvésű szőlő*, melyen elegáns és minden kényelemnek megfelelő nyári lak és gyönyörű park fekszik. Értekezhetni: *Dr. Demetrovits Elek* ügyvéd irodájában.

Vettük a következő értesítést!

Reichard Áruházában

Fő-utcán

megérkeztek a tavaszi és nyári újdonságok a következő cikkek-ből: *Préhler*, *Ita*, angol- és olasz kalapok! *Obervalder* és *Ladstädter*-féle szalmakalapok. *Eredeti Panama*-kalapok. Férfi-, női- és gyermek színes cipők. Angol zsefir ingek. Elegáns divatmellények.

50

Egyedüli raktár a hírneves *Engelhardt*-féle *Carlsbadi* cipőkből.

REGÉNYCSARNOK.

Egy párbaj története.

Irtá: Lukács Géza.

(Folytatás.)

3

Csakhamar meggyőződtem a való tényállásról, mert még a szomszéd szobát nem értem el, mikor a gyanus ágy takarója alól, először egy igen csinos női fej, utána két gömbölyű mezitelen kar bukkan elő, mely karok a nőt szakállu másik ágytulajdonos nyaka körül fonódtak, a karok tulajdonosnője pedig esdekelve könyörgött, hogy Móricám ne menj el, ne hagy itt, nem eresztelek a gyilkosok közzé, még agyon lönek téged is.

Minden ékesszólásom meddő maradt, a doktornét kapacitálni nem lehetett és Móricot nem kaptam meg. Küldözött a többi kartarshoz, akik mind páratlan állapotban vannak. Midőn bevalottam, hogy másik kettőnél már jártam sőt a lédoktort is nyomoztam már, akkor a Móricz arcúlata felderült s homlokára csapva azt kérdé vajjon voltam Hromicseknél is. Hát már, hogy lettem volna, hisz azt sem tudom mireféle szerzet, felelém.

Akkor nincs baj, nagy ur, a városunk legfiatalabb orvosa 3 nap előtt jött haza, nemrég került ki az egyetemről, fiatal és új irányú ember, az kapva kapni fog az alkalmon, mert bizony nagyon rá van utalva a honoráriumra. Itt lakik az utca leges legvégén az anyjánál, a városi bábánál.

Ha így áll a dolog, akkor én itt feleslegesnek vallom magamat, el tehát a doktorok Benjáminjához.

Ott hagytam a veres tarkóju jebuzeust, hogy turbékoljon tovább a párjával.

A végső zsupfedelű parasztkuria homlokzatán meg is lettem özyegy Hromicsek hitese bábának cégtábláját.

A doktort ordináló szobájában találtam s ez úgy látszik egyszersmind szalón, ebédlő és hálószoba is volt és teljesen megfelelt a ház külsejének. Nagy, padozatlan földes helyiség, mestergerendával, még a bubos kemence sem hiányzott.

A szobában egy kicsi, törpe emberkét találtam, elől-hátul pupia volt, karjai majd a földig lógtak, a lábszárai pedig csaknem ott kezdődtek, ahol végződnök kellett volna, nagy koponyáját gyér hajzat fedte, valószínűleg csak törülközővel fésülködött, a ciffer blattján azonban annyi felesleges bőr volt, hogy mikor megszállott, milliónyi ránc cikkázott végig arcán. Szóval ez aránytalanságok és hiányosságok feleslegében bővelkedő rozszalak volt.

Rendkívül szívélyesen fogadott, de a hogy megtudta mi járatban vagyok, fejbőre a tarkójáig szököt vissza és szemöldökei fordított gyökvonás jelévé alakult át. Sajnálatos jelentette ki, hogy mint kezdő orvos ily kalandos vizittel rem kezdheti meg praxisát. Nem haboztam vele közölni, hogy ezen kirándulásért 50 pengő dukál ki, e mellé örök hálám és barátságomat biztosítom neki. A hatás nem maradt el, mert műszeres tokját kotorázta elő, zsebrevágta és öltözni kezdett. Egyszerre azonban a ménkő tudja, mi a hánya ütött hozzá, vissza akasztotta kaputrokját és kijelentette, hogy a törvényt megsemmisítik ellenében.

Eleinte azt hittem, hogy a honoráriumot keveselli és steigerolni akar, de midőn semmiféle ígéret sem használt, ürelmem tonala megszakadt és határoztam. Kimentem kocisomhoz és kitanítottam, hogy ha ben leszek a szánban s azt mondom »hajts«, akkor ne nézen hátra, hanem csapjon a lovak közzé és hajtszon ész nélkül vissza Szliásra.

Azzal bementem a doktortól bucsut venni. Ő egy háló siphát kapva fejére — mint azt előre sejtém — udvariasan kísért ki szánomhoz. Ekkor egy mesterfogással belódítottam a kis törpét a szánba, utána ugrottam és a következő pillanatban már nyilsebesen száguldottunk célunk felé. A doktor kapálódzott és segítségért kiabált, hamar ráborítottam azonban bundámat s úgy lefüleltem, hogy nem is adott többé életjelt. A markom alatt csak egy nagy pupot éreztem, nem tudtam azonban megállapítani, hogy az elülsőt-e vagy a hátulsót s így sejtelmem sem volt, hogy hanyat, vagy hason nyugszik-e foglyom.

A város határát elhagyva már biztonságban éreztem magamat és jónak véltem utána nézni, nem e fojtottam bele a szuszat a tudor urba és fellebbenttem a bundát, mire ez éktelen tiltakozásban tört ki s személyes szabadságának megsértése címén követelte, hogy szállítsam azonnal vissza.

Azon figyelmeztetésemre, hogy bármi címen való tiltakozásánál okosabb cselekedet lesz, ha bele bujok a bundámba, mert különben muszkanáthát kap s hat hétig azzal koldul majd.

Hogy bolond az eset azt belátom, sőt beismerem azt is, hogy ezen stikli lesz életemben elkövetett bolondságok öreg apja, de a helyzet parancsolta s ilyenkor én a következő nyeket nem latolgotom. Arról tehát, hogy én vissza szállítsam tegyem le és maradjon békével, mert különben bedugom az ülés alá.

A kis emberkén fogott az okos szó és szelid figyelmeztetés. Háló sapkáját füleire huzta és csakhamar eltűnt bundám rejtékébe. Engemet pedig majd megvett az Isten hiége s úgy vacogott bele a fogam mint egy husvéti kereplő.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős
Dr. VUOSKICS GYULA.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,

számlák, falragaszok,
báli meghívók,
táncrendek, étlapok,
naptárak,
palackfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Irodalmi értesítés.

MEGJELENT
az első kötet 500 szöveg-
képpel és 60, részben
színes műmelléklettel.

A TECHNIKA VIVMÁNYAI

című kötet a magyar közön-
ség minden rétegének érdeklő-
désére számíthat. Nem tudá-
kos szakmunka, hanem élve-
zetes, könnyed olvasmány.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ-BÓL,

melyről olvasóinknak már több ízben hírt adtunk, most jelent meg az első kötet. A kötet címe:

A TECHNIKA VIVMÁNYAI

AZ UTOLSÓ SZÁZ ÉVBEN.

SZERKESZTIK: HOLLÓS JÓZSEF ÉS PFEIFER IGNÁC.

Ez a kötet úgy külső megjelenésével, mint tartalmával, stílusának irodalmi, könnyed hangjával egyaránt megfelel mindazoknak a várakozásoknak, melyeket a kiadótársulat a magyar közönségben a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ**-ról szóló ismertetései felkeltett.

A könyvet szakemberek írták, de oly könnyen érthető hangon, mintha szabad előadást tartanának a társadalom minden köreiből összesereglett hallgatók előtt, kiknek figyelmét lebilincselik tárgyuk érdekességével, előadásuk könnyedségével és a szemléltetés gazdag eszközeivel.

A TECHNIKA VIVMÁNYAI című munka a magyar társadalom minden rétegének szól. A gazdát rávezeti a rendelkezésre álló és még kihasználatlan természeti erők célszerű kihasználására. Szakszerű tájékoztatást nyújt a gazdasági gépekről és külön nagy fejezetben ismerteti a gazdasági termékek ipari feldolgozását.

A magyar kereskedő szeme előtt ennek a könyvnek az olvasása számos iparág kereskedelmi kihasználásának perspektíváját nyitja meg, különösen a fiatalabb generációnak meg kell ismerkedni ezzel a munkával, mely megismerteti a bányászat, kohászat, faipar, szövőipar, kémiai nagyipar stb. hatalmas, milliárdnyi értékű vagyont termelő haladásával. A tanügy munkásai a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ**-nak első kötetében

gondolkodásuk és ismereteik gazdagítására kiváló munkát nyerne. A nagyközönség legszélesebb rétegeit, valamint a megfelelő szakmákban működőket pedig közelről érdekli a közlekedés eszközeiről, a hadászati technika-ról, az elektromosság-ról, távirás-ról stb. szóló fejezetek.

A legújabb problémák: radioaktivitás, drótnélküli távirás, repülőgép stb. e könyv olvasása útján eleven fogalmakká válnak az olvasó előtt.

A „Műveltség Könyvtára“-nak
ára kötetenkint.... **24 korona.**

Megrendelhető

havi részletfizetésre is

Sebő Imre

könyv- és papirkereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

A Technika Vivmányai

című kötet fejezetei és a szer-
zők nevei:

Energia: Schimanek Emil.
Bányászat: Litschauer Lajos.
Kohászat: Gálocsy Árpád.
A fémek megmunkálása: Kandó
Gyula.
Mótorok és emelőgépek: Kármán
Tódor.
A közlekedés eszközei: Gondos
Viktor.
Pósta: H. Henney Vilmos.
A fény a tudomány szolgálatában:
Karvázy Zsigmond.
A sokszorosító ipar: Kún Sámuel.
A technika a hadviselés szolgálatában.
M. Müller Hugó.
Faipar: Gaul Károly.
Szövő- és fonóipar: Maly Ferenc.
Papírgyártás: Jalsoviczky Géza.
A kémia vivmányai: Pfeifer Ignác.
Gazdasági gépek: V. Markhét Jenő.
Gazdasági termékek ipari feldolgozása:
Kosutány Tamás.
Elektromosság: K. Lipthay
Károly.
Telegrafia és telefonía: Hollós
József.
Zárószó: Méray-Horváth
Károly.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁNAK

első sorozata a következő
könyvekből fog állani:

- I. A Technika Vivmányai
- II. Az Ember
- III. A Világegyetem
- IV. A Föld
- V. Az Élék Világa
- VI. A Társadalom

A második sorozat, hat
kötetben, tartalmazni
fogja a történelmi, iro-
dalmi és művészeti
ismereteket és az első
sorozat teljes befejezése
után fog megjelenni.

Vérszegényeknek

idegeseknek, sápkórosoknak, neurastheniásoknak, női bajokban szenvedőknek páratlan hatású gyógyfürdő

Radna-Borberek

vasas fürdő

Beszterce-Naszódvármegyében.

Klimatikus hely, őstényő környezet, szubalpin klíma. Hideg és meleg fürdők. Vasas és szénasavas források.

Előidény június 15-től július 5-ig.

Előidényben a szobák árából 20 százalék engedmény.

Felvilágosítással szolgál: a fürdőbérlet, Besztercén, Mihály-utca 18., június 15-től Radna-Borbereken. 61

Aláírási felhívás.

a »Magyar Takarékszövetkezet« első évtársulatába való belépésre.

Az évtársulat kezdődik 1907. évi július hó 1-én és tart 1910. évi június hó 30-ik napjáig. Mibelyt 1000 üzletrész jegyezve lesz, az évtársulat megalakul.

A szövetkezet célja: több apróbb betétek útján való takarékosagra buzdítani, a tagok esetleges hiteligenyét a legjutányosabban kielégíteni és az igénybe vett hitel visszafizetésére könnyű módot nyújtani.

A szövetkezet tagja lehet bárki, aki magát arra kötelezi, hogy a szövetkezet pénztárába három éven át hetenkint legalább 20 fillért befizet. A szövetkezet tagja a teljesített befizetések negyödöd részét minden kezes nélkül bármikor kölcsön veheti.

Egy üzletrész hetenkint 20 fillér befizetésére kötelez. Az aláírás alkalmával az első heti részlet és minden üzletrész után 5 fillér üzleti költség fizetendő be.

A »Magyar Takarékszövetkezet« tagjai kényelmére azt az újítást hozza be, hogy a befizetések eszközölése céljából nem kell az intézet helyiségébe hétről-hétre feljörniök, am tetemes idővesztéssel jár, mert a szövetkezet (óvadék mellett alkalmazott) pénzbeszédője minden héten felkeresi a tagokat lakásukon, hogy a heti befizetés összegét átvegye s azt az alapszabályokban előírt módon nyugtázza.

Nagyváradon, 1907. évi június 1. napján.

A »Magyar Takarékszövetkezet« alapítói.

A szövetkezet a »MAGYAR BANK« r. t. helyiségében székel (Fő-utca, Bazár-épület.)

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor butor-raktára

műszatalos-, kárpitos- és díszítő műhelye Nagyvárad, Fő-utca 8. sz. Széchenyi szállodával szemben.

Allandó raktár: háló, ebédlő, szalon berendezések, mindennemű modern stíl szerinti. Vas, réz és hajlított fa butorok reudkivül nagy választékban. 20

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak. Kívánatra rajzok és költségvetések ingyen.

Az első nagyváradai műbutorgyár

16 üzletét

évi augusztus 1-től

Fő-utca Guttmann-házban

nyitja meg, hol az eddig ismert olcsó saját gyári árban

nagy butorkiállítás

fog a t. vevőközönség rendelkezésére állani. Bárminemű butorokat kezesség mellett saját gyáramban készítik.

Költségvetésekkel, rajzokkal, készséggel szolgálak díjmentesen.

Büchler Márton

Telefon 626.

152

Több lakás kiadó

november 1-től

a nagyváradai Katholikus

Legény-Egylet házában,

Teleky-utca 13. szám alatt.

Utcára tágas üzlethelyiség.

Emeleten kényelmes lakosztály.

Udvarban kétszobás lakás.

161 Pincehelyiségben tágas műhely.

Értekezni lehet: Körös-utca 4. szám a. egyéti Igazgatónál.

Biharmegyei Takarékpénztár.

Utazási és fürdőidény

alkalmából

megörzés végett elfogadunk

Értékpapirokat

Betéti könyvecskéket

Értéktárgyakat

Ékszereket

Csomagokat és dobozokat (lepecsételve)

Saját betéti könyvecskéinket díjtalanul

Az átvett tárgyakról elismervényt

adunk — és mérsékelt őrzési díjat

számítunk.

Biharmegyei Takarékpénztár

155

Kossuth Lajos-utca.

Egy még kevésbé használt üzemben levő két lőerejű

gázmotor

igen jutányos áron eladó.

Cím a kiadóhivatalban.

Központi Takarékpénztár Nagyváradon.

Alaptőke 1,000.000 korona.

Telefon szám 443.

Felhívás!

Az 1907. évi június 2-án tartott rendkívüli közgyűlésünk 5000 drb 200 kor. névértékű új részvény kibocsátása által intézetünk alaptőkéjének két millió koronára lendő felemelését harározta el.

Ezen új 5000 drb részvény átvételére a régi részvényesek elővételi joggal bírnak olytormán, hogy minden régi részvényre egy új részvény a megállapított 212 korona árban részükre tentartatik. E vét-lárban a kiállítás díj és illeték már bennfoglaltatik.

Az új részvények vételára után a folyó 1907. évi július 1-től a befizetés napjáig 6%-os kamatot fizetendő, ennek ellenében az új részvények az üzleteredményben 1907. év július 1-től kezdve részesednek. A július 1-ig történt befizetések után a takarékpénztár 5% kamatot terít meg.

Ezen közgyűlési határozat folytán felhívjuk t. részvényeseinket, hogy az új részvényekre elővételi jogukat bezárólag f. évi július 15-ig gyakorolni s ugyanakkor a régi részvényeket az elővételi jog gyakorlására vonatkozó lebélyegzés végett pénztárunknál bemutatni sziveskedjenek.

A befizetések 1907. november 1-ig tetsz szerinti részletekben teljesíthetők, azonban az előv. tell jog gyakorlásánál részvényenkint 52 korona fizetendő.

A befizetések iránt ideiglenes igazolványok adatkak ki. Ezen ideiglenes igazolványok névre szóló részvényekre és ezzel kapcsolatosan a 200 K. n. é. részvényeknek 400 K. n. é. részvényekre való kicserélésére vonatkozó ag újabb felhívást fogunk annak idején közzétenni.

Az új részvények befizetésére vonatkozólag érvényben maradnak alapszabályaink 10. §-ának a késedelmes befizetőkre vonatkozó intézkedése!

Nagyvárad, 1907. június 3.

107

Központi Takarékpénztár
Részvénytársaság Igazgatósága.

